

د امير اهل سنت دامنه برکت العالیہ د کتاب ”نیکی کی دعوت“ یو قسط

د مور پښانتیا

رشیہ
پښتو

- د سنتو د کي اجتماع فضیلت
- کلمه طلبه به تر څو پورې فائده ورکوي
- د اسلام 8 حصے
- د گناه نه نه منع کول کله گناه ده

شیخ طریقت، امیر اهل سنت، ہاتھ دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال

محمد الیاس عطار قادری رضوی

دامت برکاتہم العالیہ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَاتِمِ النَّبِيِّينَ ط
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ط بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط

دا مضمون د کتاب ”نگلي کی دعوت“ نه اخسته شو دے

د مور پښیمانتیا

دُعَاءِ عَقَار: يَا رَبَّ الْمُصْطَفَى! خوک چې دا رساله ”د مور پښیمانتیا“ اولولي يا واوي هغه نه مور و پلار راضي کړي او هغه سره د مور او پلاره بے حساب او بڅبڅي.

أَمِينَ يَا خَاتِمَ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

د دُرُودِ شَرِيفِ فَضِيلَت

د الله پاک آخري نبي محمد عربي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمائي: ”خوک چې سحر او ماښام په ما باندې لس لس ځله دُرُودِ شَرِيفِ لُولِي، په ورځ د قيامت به هغه ته زما شفاعت ضرور رسيري.“

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَسْبُ! ❀❀❀ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ

د حقيقي مَدَنِي ماشوم خوفِ خُدا

خوږو او محترمو اسلامي ورونو! څنگه نازك دور راغله دے چې نن مور او پلار د ”هلاک كوونكې مهربانۍ“ په ذريعه په خپلو لاسو خپل اولاد د جَهَنَّم كندې ته غورځوي تر دې چې كه اولاد پخپله خپله اصلاح كول غواړي هم نو د هغوئي [د نيك جوړيدو د] لارې د بندولو كوشش كوي، داسې مور او پلار لكه چې په خپل داسې كار كولو دا اعلان كوي چې: ”مونږ جَهَنَّم ته يواځې ولې لار شو خپل اولاد به هم ځان سره بوځو(مَعَاذَ اللَّهِ).“ يو دور هغه وو چې د الله پاک ويره لرونكې مور د رحمت نه ډكه غيږه كښې لوټے شو او د عشقِ مُصْطَفَى لرونكې پلار د مهربانۍ په تربيت كښې غټو شوو **مَدَنِي ماشومانو** به په معاشره باندې داسې نښې پريښودې چې د هغوئي ښكگلې اداگانې نن هم زمونږ زړونه ځان ته راښكارې، چنانچه د څلورو كالو يو **حقيقي مَدَنِي ماشوم** سَيِّد زاده د ټولو په وړاندې په چغو چغو ژړل، يو صاحب چې د آل رسول د خدمت جذبه ئې لرله ورته عرض او كړو: شهزاده! خير خو دے؟ كه د څه څيز ضرورت وي نو ما ته حكم او كړئ چې اوس په دې ساعت ئې درته

راوړم. دا ئې چې واوريدل نو د مَدَنِي ماشوم د ژړا آواز نور هم اوچت شو او اوښې وئيل: کاکا جانه! د الله پاک د غضب او د جَهَنَّم د عذاب د ويرې نه مې زړه رپيرې! هغه صاحب ورته په مينه عرض اوکړو: شهزاده! اوس خو لا تاسو ډير وروکه ئې، د اوس نه دومره ولې ويرپيرئ؟ خاطر جمع (يعني په اطمینان سره) اوسئ! ماشومانو ته به عذاب نه ورکولې کيږي. دا ئې چې واوريدل نو مَدَنِي ماشوم د خپلې ويرې حال نور هم ښکاره کړو او په ژړا ژړا ئې اووئيل چې: کاکا جانه! ما ليدلي دي چې د غټو لرگو سوزولو د پاره د هغو نه واره واره لرگي او چخچي راتاؤ کړې شي، دا واره لرگي زر وور آخلي او د دې سره بيا غټ لرگي وور واخلي او اوسوږي! زه ويريرم چې هسې نه کله چې د ابوجهل او ابولهب په شان غټ غټ کافران په جَهَنَّم کښې سوزول کيږي نو د هغوئي د سوزولو د پاره د وړو لرگو په څائې ما وور ته غوزار نه کړي! **خورو او محترمو اسلامي ورونو!** تاسو خبر ئې چې هغه د څلورو کالو حقيقي مَدَنِي ماشوم څوک وو؟ هغه بل څوک نه وو! بلکه زمونږ د زخمي زرونو درمان او د اهل بيت اطهار د سترگو ستورے حضرت سيدنا امام جعفر صادق رضي الله عنه وو. (بتغدير انبيس الواعظين ص 75)

تيري نسل پاک ميں ہے بچے بچے نور کا

توبے عين نور تير اسب گھرانو کا (عداًت بخش شريف)

شرح کلام رضا: اعلیٰ حضرت رحمۃ اللہ علیہ په دې شعر کښې فرمائي: يا نور الله صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم! تاسو خو ئې نور بلکه نور علی نور (يعني په نور د پاسه نور ئې). ستاسو صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم په مبارک نسل کښې چې به د قيامته پورې خومره بچي وي يعني سادات کرام، هغوئي هم ټول نور دي. اے د نور والا خور خور آقا! ستاسو صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم ټوله کورنئ نور، نور او نور ده.

آگياوه نورو والا جس کا سارا نور ہے

نور اندر نور باهر گھر کا گھر سب نور ہے

راغلو هغه نور والا، ټول نور چې د چا نور دے

بهر نور کور کښې نور هر طرف ته نور دے

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ!

د دين په کارونو کښې د حوصله ماتولو والا مور پښيمانټيا

مور او پلار له پکار دي چې خپل اولاد ته د شروع نه د نيکو او د سُنَّتو ډک ديني ماحول ورکړي، گڼې د بد صُحْبَت په وجه د وړانډيو په صورت کښې وار د لاسه تلې شي. سگ

مدینه **عفی عنہ** ته د هغه مشرې خور اووئیل چې: یوې اسلامي خور د خپل ځوئ د اصلاح د پاره په ژړا ژړا د دُعا عرض کړې دے، عاجزې وئیل چې، هائے! هائے! ما د خپله لاسه هغه برباد کړې دے، هغه مو د دعوتِ اسلامي په مدرسه المدینه کښې د حفظ د پاره کښینولو خو هغه عاجزه به چې کوم سُنْتونه زده کړل او بیا به ئې هغه په کور کښې بیانول نو مونږه به په هغه پورې توقې کولې. آخر دا چې د هغه زړه مات شو او هغه مدرسه المدینه ته تلل پریښودل، اوس د بدو دوستانو په صُحبت کښې د اوسیدو په وجه لوفر شوه دے، په خوش قسمتی سره اوس ما ته د دعوتِ اسلامي ډینې ماحول نصیب شوه دے اوس زه ډیره زیاته پښیمانه یم، هائے زما سره به څه کیري!

صُحْبِ صَالِحِ ثَوَالِحِ كُنْتُد **صُحْبِ طَالِعِ ثَوَالِحِ كُنْتُد**

(یعنی د ښه [کس] صُحبت به تا ښه جوړ کړي) او (د بد صُحبت به تا بد جوړ کړي)

د سُنْتو ډکې اجْتِماع فضیلت

خپل اولاد ته هم د دعوتِ اسلامي د سُنْتو ډکه اجْتِماع کښې د شریک کیدو رَغبت ورکوی او پخپله هم د حاضریدو سعادت حاصلوی، د داسې اجْتِماعاتو د برکتونو به څه وائي! چنانچه د نبی کریم رُؤُفٌ رَحِيمٌ **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** فرمانِ عظیم دے چې: د قیامت په ورځ به څه خلق داسې وي چې نه به انبیاء وي او نه شهیدان، (خو) د هغوئ د مخونو نُور به د کتونکو سترګې بریښوي. انبیاء او شهیدان چې د هغوئ مقام او د الله [په بارګاه کښې] نزدیکت اووینی نو خوشحالی به ښکاره کوي. په صحابه کرامو **عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان** کښې یو صحابي عرض اوکړو: یارسول الله **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**! دا به څوک (خوش نصیبه) وي؟ ارشاد ئې اوفرمائیلو: دا به د مُخْتَلِفُو قَبیلو او آبادو خلق وي کوم به چې (په دُنیا کښې) د الله پاک د ذکر د پاره جمع کیدل او پاکې خبرې به ئې داسې راتولولې څنگه چې د کجورو خوړلو والا بهترینې کجورې راتولوي. (اَلتَّرغِيبُ وَالتَّرْهِيْبُ لِلْمُنْذِرِ ج 2 ص 252 حدیث 2334)

جسے خیر سے مل گیا دینی ماحول

یقیناً مقدر کا وہ ہے سکندر

ولائے کا خوف خدا دینی ماحول (د سائل بخشش ص ۲۰۲)

یہاں سنتیں سیکھنے کو ملیں گی

چا ته چې نصیب شوه به خبر دا دینی ماحول

یقیناً د مقدر هغه دے سکندر

در به کړي تا ته خوف خدا دینی ماحول

دلته ده موقع د سُنْتو زده کولو

صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ!

غافلِ حُلمے

خوږو او محترموا اسلامي ورونوا! د خوف خدا نه د زړه لرژولو د پاره، په عشقِ مُصطفيٰ كښې روح بې قراره كولو د پاره، د گناهونو عادت ختمولو او د نيكو جذبې زياتولو د پاره او خپل ځان د سنتو نمونه جوړولو د پاره د دعوتِ اسلامي ديني ماحول سره خپل تعلق مضبوط ساتي، هره مياشت كم نه كم د درې ورځو د پاره د سنتو د تربيت په مَدني قافله كښې د عاشقانِ رسول سره د سنتو ډك سفر كوي. او په نيكو اعمالو د عمل مطابق د خپل ژوند شپې او ورځې تيروي. راځئ چې! ستاسو د جذبې زياتولو د پاره تاسو ته يو ”مَدني سپرله“ او ورووم، چنانچه د سرگودها، (پنجاب، پاکستان) يو اسلامي ورور د خپلې توبې احوال بيان كړي دي، د هغې خلاصه وړاندې كووم: د دعوتِ اسلامي د پاك او خوشبوداره ديني ماحول نه د بركتونو حاصلولو نه مخكښې زه د ځوانۍ په نشه كښې مَسْت ووم او د لوفرانو دوستانو په صُحبت كښې مې د خپل ژوند قيمتي وختونه بربادول، په مُعاشره كښې كيدونكې داسې يوه گناه نه وه پاتې چې زه به په هغې كښې نه ووم اخته شوم، په جينكو پسې شا ته شا ته تلل، په هغوئې پسې آوازونه كول، شپه په كلب كښې او ورځ د تاش او پليټرډ (د اسنوكر په شان يوه لوبه) په لوبيدو كښې بربادول او د كور والو په نصيحت كولو هغوئې ته كنزله كولو زما عادتونه جوړ شوي وو. ژوند مې هم دغسې په گناهونو او غفلت كښې تيريدلو چې په خوش قسمتي سره د يو عاشقِ رسول د انفرادي كوشش په برکت د دعوتِ اسلامي خوشبوداره ديني ماحول رانصيب شو. د عاشقانِ رسول د صُحبت په وجه ما ته په نيكو باندې د عمل كولو او د گناهونو نه د لرې اوسيدو جذبې نصيب شوه، **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** ماگيرې پرينوده او عمامه مې هم په سر كړه، د ديني كارونو شوق رانصيب شو او د دعوتِ اسلامي د اشاعتي ادارې مَكْتَبَةُ الْهَيْدِيَّة مَدني رساله په كوڅو او كور په كور د تقسيمولو ذهن مې هم جوړ شو.

مراهر عمل بس تيرے واسطے ہو

کړې داسې إخلاص را عطا یا الہی

زما هر یو عمل دې وي داستا د پاره

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّدٍ

د دې مَدَنِي سپرلي په باره کښې د نيکي دعوت

خوږو او محترمو اسلامي ورونو! تاسو اوليده چې! د "انفرادي کوشش" هم څه ښکلي سپرلي وي! په گناهونو کښې مست اوسيدونکې غافل ځلمې په عشق رسول کښې مست شو. مونږ ته هُم په هر چا باندې انفرادي کوشش کول پکار دي، که څوک زمونږه خبره اومني او که نه زمونږ د پوهه کولو ثواب چرې هم نه ځي! زمونږ د انفرادي کوشش په وجه که څوک په سمه لار روان شو نو ان شاء الله الکریم زمونږه به هم بېرئ پوريوځي. د بد صُحبت نه هميشه لرې اوسيدل پکار دي ځکه چې د دې په وجه انسان خرابېږي او په قِسْمَا قِسْم د گناهونو کښې اخته کيږي او ښه صُحبت هميشه ښه اثر کوي چنانچه د دعوت اسلامي د اشاعتي ادارې مکتبۃ الهدى ته چاپ شوي د 56 صفحو کتاب "پنځه ماحول کې برکتين" صفحه 18 او 19 کښې دي چې: په يو حديث شريف کښې دي چې، د حضرت ابو رزين رضي الله عنه نه روايت دے چې هغوئې ته رسول الله صلی الله عليه واله وسلم اوفرمايل: آيا زه تا ته د هغه څيز اصل لار او نه ښاييم چې ته په هغې د دنيا او د آخرت ښيگړه اومومې (پس هغه اصل څيز دا دے چې) ته د ذکر کوونکو مجلس اختيار کړه. (شُعَبُ الايمان ج6 ص492 حديث 9024)

د دې حديث پاک نه لاندې مشهور مفسر حکيم الامت حضرت مفتي احمد يار خان رحمۃ الله عليه فرمائي چې د (ذکر والود) مجلس نه مراد د علمائے دين او اوليائے کاملين، صالحينو او واصلينو (يعني د الله پاک د نیازمندو بندگانو) مجلسونه دي ځکه چې دا مجلسونه د جنت باغونه دي ځنکه چې په دويم حديث شريف کښې دي چې. دا مجلسونه خواه که مدرسے وي يا د درس قرآن و حديث مجلسونه وي يا د حضرات صوفياي کرامو محفلونه وي. دا فرمان ډير جامع دے. په کوم مجلس کښې چې د الله پاک ويره او د حضور صلی الله عليه واله وسلم عشق او د اطاعت رسول صلی الله عليه واله وسلم شوق پيدا شي هغه مجلس اکسير (يعني فائده مند) دے. (مراة المناجیح ج6 ص603 تا 604)

سور جائے گی آخرت ان شاء الله تم اپنا رکو سد ايني ماحول
بہت سخت پچھتاؤ گئے ياد رکھو نہ عطار تم چھوڑنا ديني ماحول

(وسائل بخشش ص604)

ته مضبوط ونيسه دا ديني ماحول

ښکله به دې شي آخرت ان شاء الله

شي به ډير زيات پښمانانه ياد ساته ته عطاره مه پرېږده دا ديني ما حول

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

گلمه طيبه به فائده ورکوي ترڅو پورې چې.....

د حضرت سَيِّدُنَا اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دے چې د رسولانو سالار، د نبيانو سردار صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد فرمائي: "اَلَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ (مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ)" به هميشه خپلو لوستونکو ته فائده رسوي او د هغوئي نه به عذاب لرې کوي ترڅو چې د دې حق سپک اونه گني. صحابه کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ عرض اوکړو: يَا رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د گلمه طيبه حق سپک گنل څه دي؟ ارشاد ئې اوفرمائيلو: يَظْهَرُ الْعَمَلُ بِمَعَاصِيِ اللّٰهِ فَلَا يُنْكَرُ وَلَا يُعْتَدَرُ يعني (د "اَلَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ" حق سپک گنل دا دي چې) د الله پاک د نافرمانئ کارونه ليدل شي [خو] نه هغه منع کرے شي او نه بدل کرے شي. (اَلْتَّرغِيْبُ وَالتَّرْهِيْبُ ج3 ص184 حديث 3538)

د اسلام 8 حصه

د حضرت سَيِّدُنَا حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دے چې د اسلام اته حصه دي: (1) اسلام (2) لمونځ (3) زکوٰة (4) د رَمَضَانَ روژه (5) حَجَّ بَيْتِ اللهِ (6) د نيکئ حکم ورکول (7) د بَدئ نه منع کول او (8) د الله پاک په لار کښې جهاد کول. او هغه کس کامياب نه دے د چا چې څه حصه نه وي. (شُعَبُ الْاِيْمَانِ ج6 ص94 حديث 7585)

په دنيا کښې به هم سزا ورکوله شي

خوږو او مخترمو اسلامي ورونو! کوم قوم چې د طاقت لرلو باوجود گناه کوونکي د هغې نه نه منع کوي، انديښنه ده چې هغه نه منع کوونکے قوم د مرگ نه مخکښې په دنيا کښې په عذاب کښې گرفتار شي. چنانچه د حضرت سَيِّدُنَا جَرِيرِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دے چې د دواړو جهانو سردار صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد فرمائي چې: که په يو قوم کښې يو کس په گناه کښې اخته وي او د قوم خلق باوجود د قدرته [يعني د طاقت لرلو باوجود] هغه د گناه نه نه منع کوي نو الله پاک به د هغوئي د مرگ نه مخکښې په هغوئي باندې خپل عذاب نازل کړي. (سُنَنِ ابُو داؤد ج4 ص164 حديث 4339)

په آخرت كښې به هم سزا ورکولې شي او په دُنیا كښې هم

د دې حديث ډاك لاندې په ”مراة المناجیح“ كښې دې چې: په كوم قوم يا ډله كښې چې بعضې خلق په بدئ كښې اخته وي او هغه قوم د منع كولو د طاقت لرلو باوجود هغوئ نه منع كوي نو هغوئ به هم د الله ډاك د عذاب حقدار وي او دا عذاب به هغه خلق د مرگ نه مخكښې په دُنیا كښې اُووښي. حضرت شيخ عبد الحق مُحَدِّث ډهلوي (رحمة الله عليه) فرمائي چې د بدئ په بدلولو [يعني منع كولو] كښې كوتاهي كول د نورو جُرمونو په مُقابله كښې په دې وجه جُدا دي چې د نورو گناهونو سزا به په آخرت كښې ورکولې شي خو د دې كوتاهي سزا به په دُنیا كښې ورکولې شي او د آخرت عذاب به د دې نه علاوه وي.

(مراة المناجیح ج 6 ص 507)

ستاسو زړه نه لږزيرې!

د جَنَّت د هميشه هميشه اوسيدونكو نعمتونو طمع لرونكو اسلامي ورونو! ستاسو زړه نه لږزيرې؟ تاسو نه ویريرئ؟ چې الله ډاك خو به نيازه دے، هغه څه پرواه لري چې خلق دې هغه ته سجده او كړي، يقيناً كه ټول مخلوق هم د هغه په بارگاه كښې سرونه ښكته كړي نو بيا هم د هغه په ذات باندې د چا احسان نشته، مونږ ته د هغه د بے نيازئ او پټ تدبير نه ویريدل او د هغه د عذاب نه پناه غوښتل پكار دي، آخر په دُنیا كښې به تر څو پورې مزے كوي! ياد ساتئ! يوه نه يوه ورځ به هر يو ته مرگ راځي، د تورو تيارو قبر ته به كوزيرئ، او د خپلو كړو بدله به موي.

الْمَوْتُ قَدْ حُكِّمَتْ لِكُلِّ نَفْسٍ شَارِبُهَا

الْمَوْتُ بَابُ كُلِّ نَفْسٍ دَاخِلُهَا

يعني مرگ يوه داسې دروازه ده چې په هغې به هر ساه لرونكې تيريزي او مرگ يو داسې جام دے چې هر يو به ئې څښي.

كس كو حاصل دَوام هوتا ہے

جی لگانے کی جائیں دنیا

دلته هيڅ څوك نه وي مُدام ژوندے

دا دُنیا نه دے ځائے د زړه لگولو

د مري بے وسي

خوږو او محترمو اسلامي ورونو! هغه وخت به بنده څنگه به وسه وي چې روح به ئې د بدن نه وتله وي او هغه وخت به خومره د بے وسۍ عالم وي چې د بدن نه به ئې قيمتي جامه وپستله شي، غَسَّال [يعني غسل ورکونکے] به غسل ورکوي، کفن به وراغوستلے کيږي، څنگه د افسوس ساعت به وي چې جنازه به ئې پورته کيږي، هائے! هائے! دا دُنيا چې د دې د بنائسته کولو د پاره ئې ټول عمر مندې وهلي وې، د دې د پاره ئې د شپې خوبونه قربان کړي وو، د دې د پاره د قسما قسم خطرو سره مخ شوه وو، د حسد کونکو د رُکاوونو جوړولو باوجود ئې مقابله کړې وه او د دُنيا مال ئې گټلے وو، ښه ډير دولت ئې جمع کړے وو، کوم کور ئې چې مضبوط جوړ کړے وو او بيا ئې په قسما قسم فرنيچر ښکلے کړے وو، هغه هرڅه به ترينه پاتې وي او دے به رُخصتري. آه! قيمتي جامے به ئې گنډې [هينگر] ته زورنډې پاتې شي، که موټر ئې وو نو هغه به ترينه هُم په کيراج کښې ولاړ پاتې شي، د لوبو سامان، د عيش او عشرت سامانونه او د هر قسمه مال او اسباب به ترينه په ځائے پاتې شي، هغه وخت به **د مري بے وسي** انتها ته ورسېږي چې کله د هغه قدر کونکي خلق هغه په خپلو اوگو د پاسه واخلي او د دې بے وفا دُنيا د عارضي خوشحالي او په رڼاگانو ځليدونکي فاني کور نه ئې اوباسي او د تيارو نه ډک قبر کښې د هغه د ښخولو د پاره اډيرے [يعني مُقبرے] ته روان شي.

چند لحوں کا خواب ہے دُنيا

عالم انقلاب ہے دُنيا

نہیں اچھی، خراب ہے دُنيا

فخر کیوں دل لگیں اس سے

د شعر ترجمہ: يعني د دُنيا حالات ډير زر بدلېږي، دا دُنيا بس د لږ ساعت خوب ليدل دي. د دې سره زړه لگول نه دي پکار، ځکه چې دا دُنيا ښه نه ده خرابه ده!

د قبر زړه درزوونکے د نيکۍ دعوت

حضرت سَيِّدنا عمر بن عبدالعزيز رحمۃ اللہ علیہ د يوې جنازے سره مُقبرے ته تشریف يوړلو، هلته د يو قبر خوا ته کښيښاتلو او په سوچ کښې ډوب شو، يو کس عرض اوکړو: يا امير المؤمنين! تاسو رحمۃ اللہ علیہ دلته يواځې ولې ناست ئې؟ اوئې فرمائيل: اوس اوس يو قبر ما ته غږ اوکړو او اوئې وئيل: اے عمر بن عبد العزيز رحمۃ اللہ علیہ، زما نه دا تپوس ولې نه کوي

چې کوم خلق زما غيرې ته راشي زه د هغوئې سره څه سلوک کووم؟ ما هغه قبر ته اووئيل: ما ته ضرور اووايه. هغه [قبر] اووئيل: کله چې په ما کښې څوک ښخ کړه شي نو زه د هغه **کفن اوشلووم** او بدن ئې ټکرې ټکرې کړم او د هغه غوښې اوخوړم. آيا تاسو به زما نه دا تپوس نه کوئ چې زه د هغه د جوړونو سره څه کووم؟ ما اووئيل: دا هم راته اووايه. نو هغه [قبر] اووئيل: ”لاسونه ئې د مروندونو نه، زنگونان ئې د پندو نه او پندې ئې د ښو نه جدا کووم.“ د دومره وئيلو نه پس حضرت سيّدنا عمر بن عبدالعزيز **رحمۃ الله عليه** په سلگو سلگو په ژړا شو، چې لږ په هوش کښې راغلو نو څه داسې د عبرت ”مدني گلونه“ ئې پيش کړل: **اے اسلامي وروڼو!** په دې دُنيا کښې زمونږه اوسيدل د ډير لږ وخت د پاره دي، څوک چې په دې دُنيا کښې د اِقتدار خاوند دے هغه به په (آخرت کښې) ډير زيات ذليله او خوار وي، څوک چې په دې دُنيا کښې مالدار دے هغه به (په آخرت کښې) فقير وي. د دې [دُنيا] ځلمه به بُودا شي او څوک چې ژوندي دي هغوئې به مړه شي. د دُنيا ستاسو طرف ته راتلل تاسو په دوکه کښې وانچوي، ځکه چې تاسو ته معلومه ده چې دا ډيره زر رخصتيدو والا ده. څه شو د قرآن مجيد تلاوت کوونکي؟ څه شو د بيتُ الله حج کوونکي؟ څه شو د رَمَضانُ المبارک روژے نيونکي؟ خاورو د هغوئې د بدنونو سره څه اوکړل؟ د قبر چينجو د هغوئې د غوښو څه انجام اوکړو؟ د هغوئې د هډوکو او جوړونو سره څه سلوک اوشو؟ قَسَم په خدائے! کوم (بے عمله) چې به په دُنيا کښې په نرمو نرمو بستر وپراته وو اوس هغوئې د آرام او سکون نه پس د خپل کور او وطن نه لرې په تنگۍ کښې دي، د هغوئې اولاد په کوڅو کښې خوار و زار گرځي ځکه چې د هغوئې کونډو [ښځو] بيا نکاح گانې اوکړې او خپل کورونه ئې آباد کړل، د هغوئې خپلوانو د هغوئې په کورونو قبضه اوکړه او د هغوئې ميراث ئې په خپل مينځ کښې تقسيم کړو. والله! په هغوئې کښې بعضې خوش نصيبه هم دي چې په قبرونو کښې مړے کوي او بعضې داسې هم دي چې په عذابِ قبر کښې اخته دي.

افسوس په کروړونو افسوس! اے نادانه! نن چې ته [د هغوئې] د مرگ په وخت کښې کله د خپل پلار، کله د خپل ځوئ او کله د خپل سکه ورور سترگې بندوي، په هغوئې کښې چا ته غسل ورکوې، چا ته کفن آغوندي، د چا جنازه په اوگو کوې او څوک د قبر په تنگه او توره تياره کنده کښې ښخوے، (ياد ساته! صبا دا هر څه ستا سره هم کيدونکي دي) [بيا ئې اوفرمايل] کاش! چې ماته علم وے چې (په قبر کښې به) اول زما کوم يو رُخسار سخا کيږي

بیا حضرت سیدنا عمر بن عبد العزیز رحمۃ اللہ علیہ پہ ژړا شو او په ژړا ژړا کنبې بے هوشه شولو او یوه هفته پس ئې د دې دُنیا نه تشریف یورو [یعنی وفات شو]. (الَرَوْضُ الْقَائِمُ ص 107)

حُجَّةُ الْاِسْلَام حضرت سیدنا امام ابو حامد محمد بن محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ علیہ په "اِحیاءُ الْعُلُومِ" کنبې نقل کوي چې: د وفات په وخت کنبې د حضرت سیدنا عمر بن عبد العزیز رحمۃ اللہ علیہ په ژبه دا آیت کریمه جاري وو:

امفہوم ترجمہ کنز العرفان: دا د آخرت کور مونږه د هغه خلقو د پاره جوړوو کوم خلق چې په زمکه کنبې تگږ او فساد نه غواړي، او ښه انجام د پرهیزگارو د پاره دے (۸۳)

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝

(پ 20 القصص: 83)

(احیاءُ الْعُلُومِ ج 5 ص 230)

یاد رکھ هر آن آخر موت ہے
مرتے جاتے ہیں ہزاروں آدمی
کیا خوشی ہو دل کو پندے زیت سے
ملک فانی میں فنا ہر شے کو ہے
بن ثومت آنجان آخر موت ہے
عاقل و نادان آخر موت ہے
نمردہ ہے جان آخر موت ہے
سن لگا کر کان آخر موت ہے
بارہا علی تجھے سمجھا چکے
مان یا مت مان آخر موت ہے

هر وخت یاد ساتھ آخر دې مرگ دے
مري شبه او ورخ په زرگاؤ انسانان
خه به شو خوشحاله په دې لبرشان ژوند
هر شي به فنا شي ده فاني دُنیا
خوځله مې پوهه کړې ته اے علي
مه جوړپږه بے پروا آخر دې مرگ دے
عقلمند او هُم نادان آخر دې مرگ دے
زړه مې دے غمگین چې آخر مرگ دے
واوره په ډیر غور آخر دې مرگ دے
که منې او که نه آخر دې مرگ دے

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

عِزَّت والا به ذليله کړي

حضرت سَيِّدُنَا جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه فرمائي: که په يو قوم کښې مُعَزِّزِينَ يعني عِزَّت والا خلق داسې بدي منع نه کړي چې د هغې په منع کولو هغوي قدرت لري نو الله پاک به هغوي ذليله کړي. (تَنْبِيْهُ الْمُفْتَزِّينِ ص 236)

د غوڅو شوو غوړونو والا گون

حضرت سَيِّدُنَا اَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رضي الله عنه فرمائي: څوک چې واورې چې فلانکې کس په بد کار (يعني گناه) کښې اخته شو او بيا (د طاقت لرلو باوجود) هغه گناه کوونکې منع نه کړي نو د قيامت په ورځ به هغه د غوڅو شوو غوړونو والا گون وي. (ايضاً)

د گناه نه نه منع کول کله گناه ده

خوړو او محترمو اسلامي ورونو! په بيان شوو دواړو روايتونو باندې بيا بيا غور او کړئ! د طاقت لرلو باوجود گناه کوونکې د گناه نه نه منع کوونکي د پاره د ذلّت او په آخرت کښې د ”غوڅو شوو غوړونو د کانه“ په حالت کښې د راپاخيدو سزا ده، دا مسئله ښه ياده ساتئ چې کله يو کس گناه کوي او د ليدونکي غالب گمان دا وي چې که منع ئې کړم نو منع به شي نو منع کول به واجب شي که منع ئې نه کړي نو گنهگار او د وور د عذاب حقدار دے. بنده ته تقريباً هره ورځ داسې موقعې پېښېږي چې بعضې خلق د لاعلمي په وجه يا د غفلت په سبب ”بے خونده گناه“ کوي. اوس که غور او کړئ شي نو ډير ځله داسې فکر جوړېږي چې که فلانکې پوهه کړم نو خبره به اومني. خو بنده د سستۍ يا شرم او لحاظ په وجه هغه منع نه کړي او دغسې گنهگار او د وور د عذاب حقدار او گرځي. زما خپله ذاتي تجربه ده چې **ناجائزه گوتمه** په کوته کوونکي، په غاړه کښې د وسپنې زنجير اچولو والا وغيره مې چې کله پوهه کړي دې نو اکثره هغه سمدستي لرې کړي دي، بعضې مې داسې ليدلي دي چې په جوش کښې راغلي دي او د سرو زرو زنجير ئې مات کړے دے! صحيح ده چې هر يو داسې نه کوي او هر يو په نورو باندې دومره اثر هم نه لري خو څوک چې باثـره

شَخَصِيَّت وِي د هغه د پاره د داسې قِسْمه گناھونو نه منع کول گران نه وي او چې غَالِب گمان وي چې گناه کوونکے به خبره اُومني نو په دې صورت کښې خو به منع کول واجب شي.

د سرو زرو گوتمه د نارينه د پاره حرامه ده

شهزاده اعلیٰ حضرت، تاجدارِ اهلِ سُنَّت، حُضُورِ مُفْتِي اعظم رحمۃ اللہ علیہ په داسې قِسْمه معاملو کښې ډیر زیات مُتَحَرِّک وو [يعني فوراً به ئې منع کول] چنانچه ”مفتی اعظم کی اِسْتِثْمَات و کرامت“ صفحه 146 کښې د رَئِيسُ الْقَلَم حضرت عَلَامه ارشدُ القادري رحمۃ اللہ علیہ په حواله نقل دي چې: د هغوئي (يعني سرکارِ مفتی اعظم هند) د پاره به د ټولو نه زیات تکلیف ورکوونکے هغه منظر وو چې کله به ئې يو مسلمان د اسلامي شریعت خلاف څه کار کولو باندې اولیدو. د **أَمْوٍ بِالْبُغُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ** (يعني د نيکي د حکم ورکولو او د بدئ نه د منع کولو) د فرض ادا کولو په وخت کښې به هغوئي پر وړکي اولوئے، مالدار او غريب او حاکم او محکوم کښې هيڅ فرق نه کولو. د هغوئي د دربار دا عام معمول وو چې که د غټ نه غټ مالدار به وو يا د اوچتې نه اوچتې عهده لرونکے افسر به وو، د هغوئي په خدمت کښې د حاضریدو په وخت کښې به که د هغه په گوته کښې د **سرو زرو گوتمه** وه نو فوراً به ئې پرې لري کوله او په ډیره مینه او محبت به ئې ورته نصیحت کولو چې په شریعتِ محمدي کښې د نارینه د پاره (په ډیرو صورتونو کښې) د سرو زرو استعمال حرام دے. بیا به ئې په ډیر زړه رانښکونکي انداز کښې ارشاد فرمائیلو: بعضې گناه يو ساعت دوه ساعته يا يوه گينټه يا دوه گينټے وي خود د سرو زرو د گوتمې گناه داسې ده چې ترڅو پورې د چا په گوته وي مسلسل گناه او گناه ده. (د گوتمې په باره کښې تفصیلي احکام د دې باب د صفحه 508 نه تر 511 کښې اُوگورئ)

مفتی اعظم سے ہم کو پيار ہے ان شاء اللہ اپنا بیڑا پار ہے

مفتی اعظم سره لرو مونږ محبت

ان شاء اللہ ډیر به موښه وي آخرت

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّدٍ

د شادو او د خنزير په شان مخونو والا

د بيلمانځو، ردې بدې وټيونكو، د غيبتونو او چغلي عادت لرونكو، د فلمونو او ډرامو كتونكو او په قيسا قيسم گناهونو كښې د اخته خلقو په صحبت كښې اوسيدونكي او د طاقت لرلو باوجود هغوئ د گناه نه منع كونكي دې ويريږي ځكه چې د الله پاك محبوب صلى الله عليه واله وسلم ارشاد فرمائي: په هغه ذات پاك مې دې قسم وي د چا په قبضه قدرت كښې چې د محمد صلى الله عليه واله وسلم ساه ده! زما په اُمت كښې به بعضې خلق د خپلو قبرونو نه د شادو او خنزير په شكل كښې پاڅي، دا به هغه خلق وي چا چې د گنهگارانو سره تعلقات ساتل او د قدرت لرلو باوجود ئې هغوئ د گناهونو نه نه منع كول.

(تفسير دُرّ منثور ج 3 ص 127)

د شادو او د خنزير په شان مخونه

هم دغه رنگ د مخونو مسخ كيدلو يعني وړانيدلو متعلق يو بل روايت او كورئ او فكر مند شئ چنانچه حضرت سيّدنا اَبُو اَمَامَه رضي الله عنه فرمائي چې د دې اُمت نه به بعضې خلق د قيامت په ورځ د شادو او خنزير په شكلونو كښې پاڅي، ولې چې هغوئ د نافرمانو [خلقو] سره كښيښي پاڅي او هغوئ (د گناهونو نه) نه منع كوي حالانكه هغوئ د هغوئ د منع كولو طاقت لري. د دې روايت نقل كولو نه پس حضرت علامه عبد الوهاب شاعراني رحمه الله عليه فرمائي: زه وايم چې د نافرمانه خلقو سره د ناستې ولاړې ساتلو والو به دا حال وي چې هغوئ به پخپله غافله هم نه وي او په گناهونو كښې به اخته هم نه وي نو د هغه خلقو به څه حال وي د چا چې خپل اندامونه د گناه نه نه بس كوي! مونږ د الله پاك نه د هغه د مهربانئ سوال كوو. (تبيينه المغتربين ص 237)

نن مو د مخ دانے او نښې پرېشانه كوي خو.....

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! تاسو دا دواړه روايتونه اولوستل! آيا تاسو سره څه غم پيدا نه شو؟ لږ سوچ خو او كړئ! نن كه د چا په مخ دانے وغيره راوخيزي يا ئې په مخ څه نښه جوړه شي نو هغه به څو څو ځله ډاكټرانو له لار شي يعني بنده د خپل مخ په رنگ او بڼا اُست كښې معمولي شان او هغه هم عارضي خرابي نه شي برداشت كوله نو غور او كړئ چې كه

څوک په گناه کولو او وینو او غالب گمان مو دا وي چې که پوهه ئې کړم نو منع به شي بیا هم هغه د هغه گناه نه د نه منع کولو په وجه مې که صبا د قیامت په ورځ مَعَاذَ اللَّهِ مخ وران شي او د شادو او د خنزیر په شان شي نو څه به کووم! دا خو د گناه نه د نه منع کوونکي د صُحبت اختیاروونکي حال دے او څوک چې پخپله گناه کوي نو معلومه نه ده چې د هغه به پخپله څه انجام کیږي!

زما د تیارو لارې روښانه شوې

خوږو او محترم اسلامي وروڼو! د جَنَّتُ الْفِرْدَوْس د گټلو د پاره او نور خلق هم په دې لاره باندې د روانولو د پاره، د دوزخ د عذاب نه ځان د بچ کولو د پاره او نور هم د هغې نه د ویړولو د پاره **د نیکی دعوت** په دیني کار کښې هر دم مشغول اوسئ. هره ورځ د [خپلو اعمالو د] جائزې په ذریعه **د نیک اعمالو** رساله کښې پخپله هم خانه ډکوي او نورو ته هم د دې ترغیب ورکوي، پخپله هم هره میاشت د درې ورځو مَدَنِي قافله کښې سفر کوي او نورو ته هم د دې دعوت ورکوي، ستاسو د ترغیب او [د نیکی د] حرص زیاتولو د پاره تاسو ته یو **مَدَنِي سپرله** اوروم: د حافظ آباد (پنجاب، پاکستان) اوسیدونکي یو اسلامي ورور د بیان خلاصه ده چې: **د دعوت اسلامي دیني ماحول** سره د تړون نه مخکښې زه د گناهونو په جوړه کنده کښې ورځ په ورځ ښخیدم. فلمونه ډرامے کتل، سندري او سازونه اوریدل، د بے حیائي نه ډکې ناولې [یعني قَصے] لوستل زما د ژوند معمول جوړ شوی وو. زه داسې غټ لوفر ووم چې ټوله شپه به مې د کوره بهر د بدو دوستانو په صُحبت کښې د ژوند قیمتي وختونه بربادول، زما د دې غلطو حرکتونو په وجه ټول کور والا سخت تنگ او پریشانه وو. **د دعوت اسلامي دیني ماحول** سره تعلق لرونکي زما مشر ورور به زما د اصلاح ډیر زیات کوشش کولو خو د هغه د نصیحت په خبرو باندې عمل کول خو پریږده، زه د سره هډو د هغه خبرو اوریدو ته تیار نه ووم. زما ورور په مستقبل مزاج سره په ما کوشش کولو. آخر د هغوئي فکر مندې پکار راغله. یوه ورځ قدرتي طور زما توجّه د هغه **خوږو خبرو** طرف ته لاره، د خوف خُدا نه ډکې د هغه خبرې مې چې واوریدلې نو په ما ډیر اثر اوشو او د جذباتو نه په ژړا شوم. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ** زما د سترگو نه د غفلت پرده لرې شوه او زما په زړه کښې خوف خُدا پیدا شو. ما د خپل ورور په مخکښې د ټولو گناهونو نه په رښتیني توبه اوکړه او د اسلامي ژوند تیرولو وعده مې اوکړه، د

الله پاک په رحمت د خپل ورور سره د **دعوت اسلامي** په هفته واره د سنټو ډکه اجتماع کښې د شرکت کولو سعادت رانصيب کیدو، او د هغې په برکت زما د ژوند د تيارو لارې روښانه کيدل شروع شوې. زما ورور ما ته د سنټو د تربیت د پاره په مدني قافله کښې د سفر کولو د پاره اووئیل نو ما د هغوئې په خواهش عمل اوکړو او د دې ليک د وخته پورې اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ په يوه مخه د 26 میاشتو د مدني قافله مسافر یم. دا هر څه د یو مبلّغ دعوت اسلامي يعني زما د خوړ خوړ مشر ورور په ما باندې په مُستقل مزاجئ سره کیدونکي د **انفرادي کوشش** نتیجه ده چې زما په شان د دين نه عملي طور ډیر لري اوسیدونکے گنهار کس اوس د خپل ځان او د ټولې دُنیا د خلقو د اصلاح په کوشش کولو کښې عملي طور مشغول دے.

تمهين لطف آجائے گزندگی کا قریب آکے دیکھو ذرا دینی ماحول
نبی کی محبت میں رونے کا انداز چلے آؤ سگھلائے گا دینی ماحول

(وسائل بخشش ص 604)

تا ته به درکړي خوند دا خپل ژوند ته راشه د نيزدې نه، اووینه دا ديني ماحول د نبی په محبت کښې د ژریدوانداز ته راشه چې درته اوبنايې دا ديني ماحول

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّد

خوږو او محترمو اسلامي ورونيو! تاسو اوليده چې! آخر د مشر ورور په فکرمندی سره مسلسل **انفرادي کوشش** پکار راغلو او کشر ورور د گناهونو د دلّدل نه را بهر شو او د 26 میاشتو د مدني قافله مسافر جوړ شو. هر يو اسلامي ورور ته پکار دي چې هغه په کور کښې او د کور نه بهر په هر ځائے کښې د نورو خلقو د نیک جوړولو د پاره ډیر ډیر انفرادي کوشش کوي او ثوابونه کټي، دا ديني کار دې هيڅ کله نه پرېږدي، **انفرادي کوشش خو لکه د سرو زرو کان دے چې خومره ئې گڼي هغه همزه سره زر به ترينه راؤخي**. يعني چې خومره انفرادي کوشش زيات وي هغه همزه به ثواب هم زيات کيږي نو بس د ”ثواب سره زر“ جمع کوئ، **فرمان مُصطفي صلّى الله عليه واله وسلم** دے: که الله پاک ستا په ذريعه يو کس ته هدايت ورکړي نو دا ستا دپاره د دې نه ښه دي چې ستا سره **سره اوبنان** وي. (صحيح مسلم ص 1311 حديث 2406) که ستاسو په ذريعه چا هدايت اوموندو او ديني ماحول ته راغلو نو د هغې ثواب به د دې نه

علاوہ وی. کہ څوڪ د مَدَنِي قافلے مُسافرِ جوړ شو نو د هغې ثواب جُدا او که څوڪ د نیک اعمالو عامل جوړ شو نو بیا خو ستاسو مزے شوی! بس تاسو چې د څومره خلقو د اصلاح سبب جوړیږئ هغه همره به ستاسو ثواب زیاتیری. بس هر وخت د نیکی دعوت ورکوی، فرمانِ مُصطَفی صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دے: إِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ یعنی بیشکه د نیکی لار نبودونکے د نیکی کوونکي په شان دي. (ترمذی ج4 ص305 حدیث 2679)

جتی ہے وہ جس نے سنت کے

خود کو سانچے میں ڈھال رکھا ہے (وسائلِ بخشش ص 3۵7)

په سُنْتو چې عمل کړي کوم یو کس

خوش قسمته جتتي دے هغه کس

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّد

يا رَبِّ مُصطَفِي په خاطر د مُصطَفِي صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مونږه پخپله هم نیکی کوونکي جوړ کړي او نورو ته هم د نیکی د دعوت ورکولو توفیق راکړي، مونږه د گناهونو نه اوساتي او د نورو خلقو د گناهونو نه بچ کولو والا مو جوړ کړي، يا الله پاکه مونږه په جَنَّتِ الْفِرْدَوْس کښي بے حسابه داخل کړي او هلته راته د خپل خوږ حَبِيب صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ په گاونډ کښي ځائے رانصيب کړي. اوبين بَجَاةِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

هو مغفرت پے سلطان انبيا يارت

مُعاف فضل و کرم سے هو بر خطا يارت

پڑوس ځلديں سرور کا هو عطا يارت

پلا حساب هو جنت میں داخله يارت

کبھی بھی هو ناند ناراض يا خدا يارت

نبي کا صدقه سدا کیلئے ثوراضی هو

(وسائلِ بخشش ص ۹8)

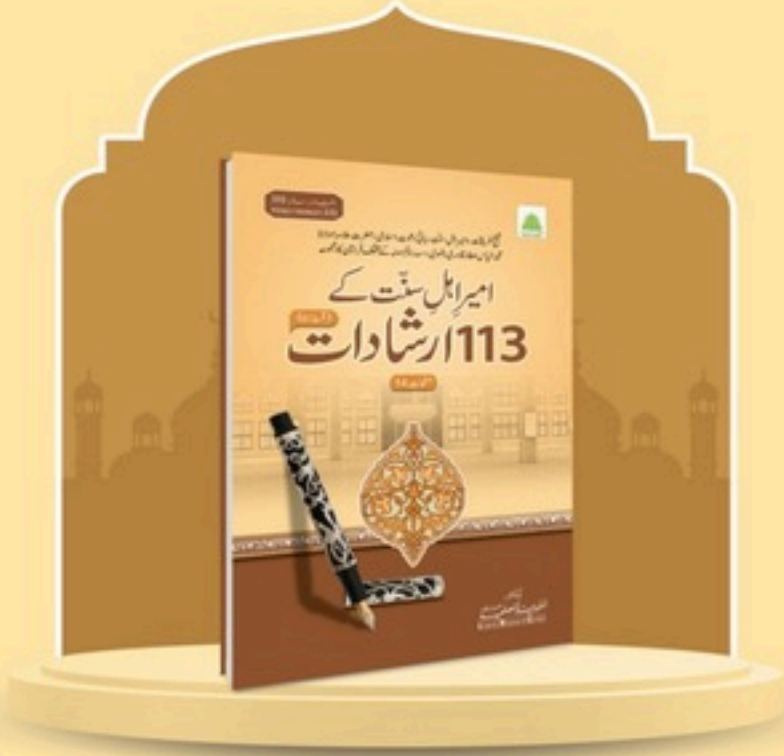
کړې مغفرت مې په خاطر د مُجْتَبِي يارت
جنت کښي راکړي ته گاونډ د مُصطَفِي يارت
کله هم نه شي ته ناراضه يا خدا يارت

مُعاف مې په فضل او کرم کړې هر خطا يارت
ته بے حسابه په جنت کښي ما داخل کړي ربه
په صدقه د خوږ نبي رانه راضي شي ربه

اوبين بَجَاةِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

صَلُّوا عَلَي الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَي مُحَمَّد

د راتلونکې هفتې رساله

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران پراٹی سبزی منڈی کراچی

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net